

RAČUNANJE S DECIMALNIM BROJEVIMA

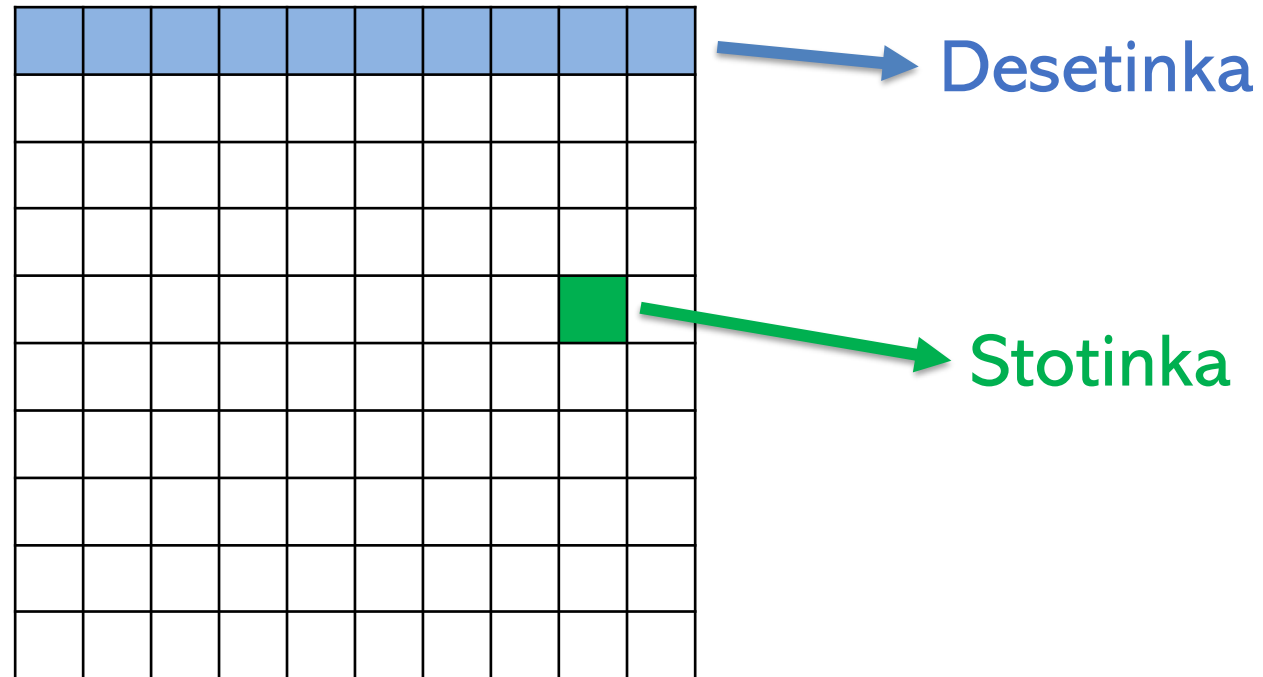
9. kongres nastavnika matematike RH

Blaženka Kunac, prof.
OŠ Pujanki, Split

- 5. razred osnovne škole
- Sustavno uvođenje, nadograditi nova znanja na već postojeća, a u prvom redu prirodne brojeve i razlomke.
- Decimalni se brojevi u svakodnevnom životu koriste češće nego razlomci pa je tim važnije ovladati njihovim računanjem.
- Koji koncepti koji leže iza njih?

- Postupak usvajanja računanja s decimalnim brojevima postaje proces, a ne samo pamćenje niza procedura.
- Dobro osmišljeni materijali
- Učenici otkrivaju pravila za računanje
  - problemski zadatci
  - matematička komunikacija
  - usvojenost novih vještina

- Krećemo od dekadskih razlomaka
- Model: jedinični kvadrat

ZBRAJANJE I ODUZIMANJE DECIMALNIH BROJEVA

Olovka ... 99 lp

Gumica ... 1 kn 50 lp

Sa sobom imaš ... 3 kn

Ostatak pri kupovini ... ?

$$\begin{array}{r} 99 \text{ lp} \\ + 1 \text{ kn } 50 \text{ lp} \\ \hline 1 \text{ kn } 149 \text{ lp} = 2 \text{ kn } 49 \text{ lp} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \text{ kn} \\ - 2 \text{ kn } 49 \text{ lp} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \text{ kn } 100 \text{ lp} \\ - 2 \text{ kn } 49 \text{ lp} \\ \hline 0 \text{ kn } 51 \text{ lp} \end{array}$$

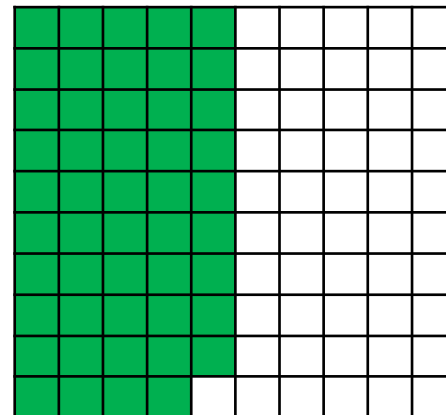
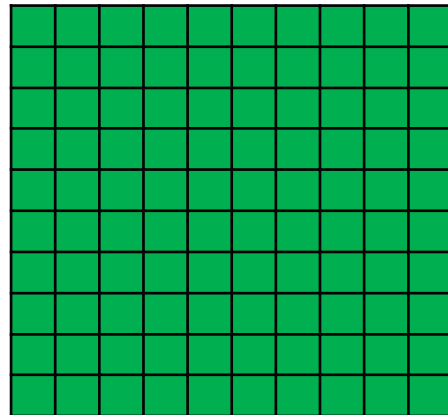
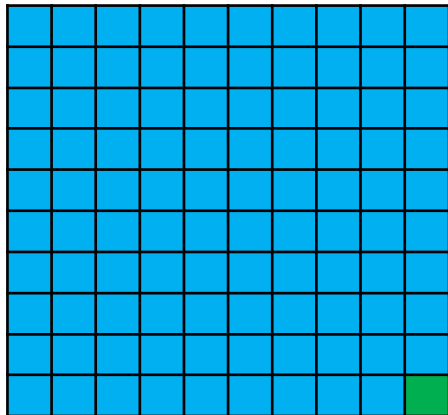
ZBRAJANJE I ODUZIMANJE DECIMALNIH BROJEVA

Olovka ... 0.99 kn

Gumica ... 1.50 kn

Sa sobom imaš ... 3 kn

Ostatak pri kupovini ... ?

$$\begin{array}{r} 0.99 \\ + 1.50 \\ \hline 2.49 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3.00 \\ - 2.49 \\ \hline 0.51 \end{array}$$

MNOŽENJE I DIJELJENJE DECIMALNIH BROJEVA DEKADSKIM JEDINICAMA

Ako se jedna olovka prodaje po cijeni 2.95 kn, koliko ćeš platiti deset takvih olovaka?

1 olovka ... 2.95 kn

10 olovaka ... $10 \cdot 2.95 \text{ kn} = [\textit{procjena: } 10 \cdot 3 \text{ kn} = 30 \text{ kn}] = 29.50 \text{ kn}$

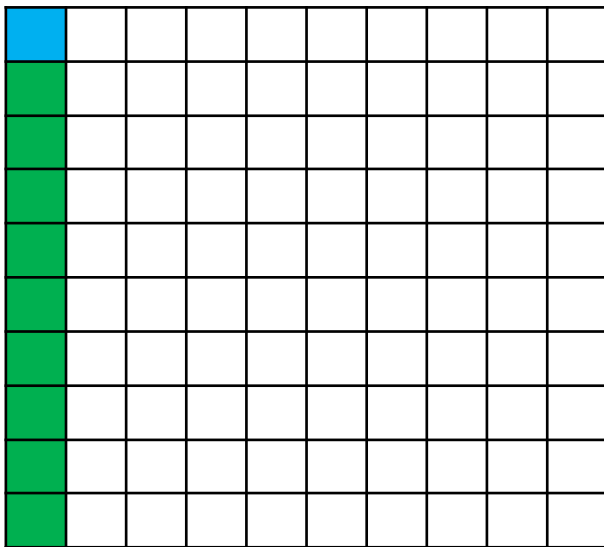
Koliku cijenu ima 100 takvih olovaka?

100 olovaka ... $10 \cdot 29.50 \text{ kn} = 295.00 \text{ kn} = 295 \text{ kn}$

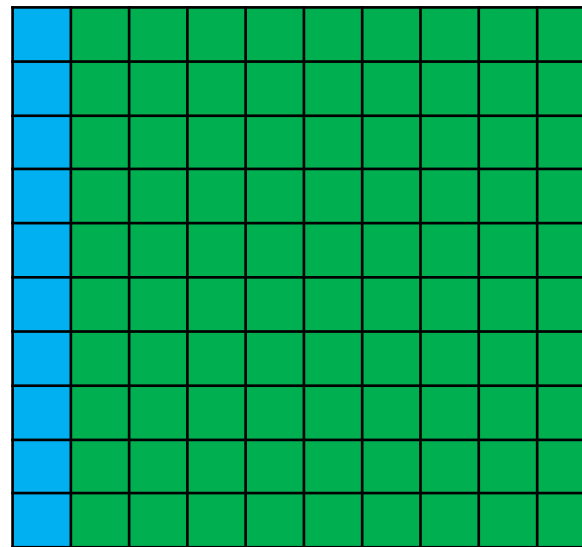
MNOŽENJE I DIJELJENJE DECIMALNIH BROJEVA DEKADSKIM JEDINICAMA

Zadatak Pomoću jediničnog kvadrata izračunaj:

a) $0.01 \cdot 10$

b) $0.1 \cdot 10$

MNOŽENJE I DIJELJENJE DECIMALNIH BROJEVA DEKADSKIM JEDINICAMA

Nakon množenja, dijeljenje je lako uvesti vezom računskih operacija.

$$8 \cdot 6 = 48 \rightarrow 48 : 6 = 8$$

$$1.274 \cdot 10 = 12.74 \rightarrow 12.74 : 10 = 1.274$$

$$0.1945 \cdot 100 = 19.45 \rightarrow 19.45 : 100 = 0.1945$$

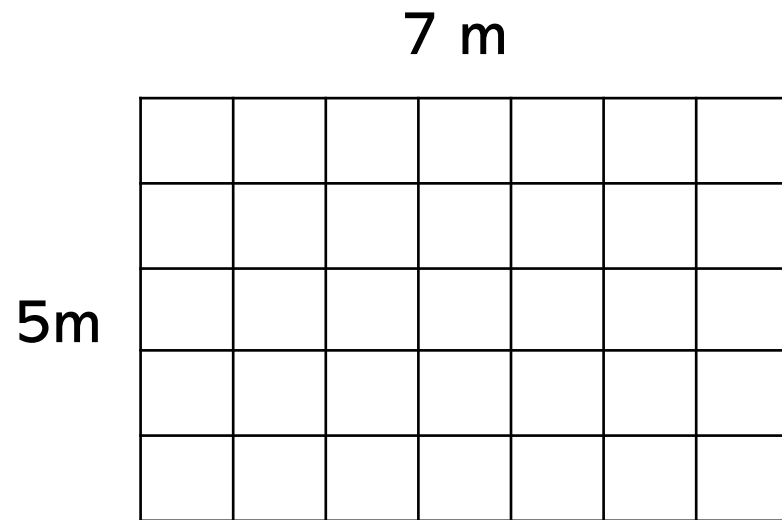
- uvježbavanje

MNOŽENJE DECIMALNIH BROJEVA

- Množenje uvodimo kroz probleme s površinom pravokutnika.
- Duljine susjednih stranica su u metrima, najprije kao prirodni brojevi, a zatim u decimalnom zapisu s jednim ili više decimalnih mjesta, a tražimo površinu u metrima kvadratnima.

MNOŽENJE DECIMALNIH BROJEVA

Zadatak 1. Koliku površinu ima pravokutnik kojemu su stranice duge 5 m i 7 m?
Nacrtaj odgovarajući crtež. (kontekst: igralište, vrt,...)

$$P = 35 \text{ m}^2$$

MNOŽENJE DECIMALNIH BROJEVA

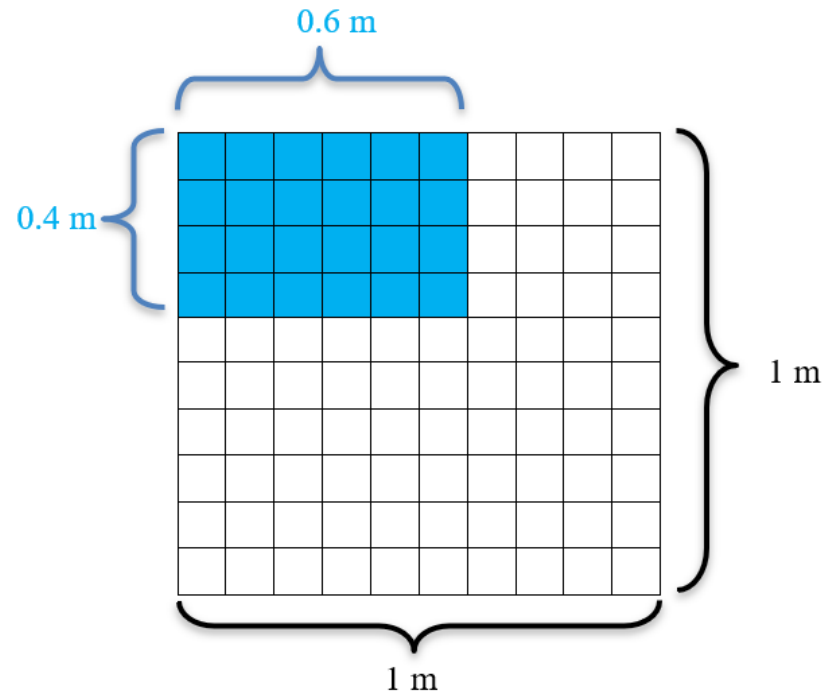
Zadatak 2. Koliku površinu ima pravokutnik kojemu su stranice duge 0.6 m i 0.4 m?
Površinu izrazi u metrima kvadratnima.

$$P = 0.6 \text{ m} \cdot 0.4 \text{ m}$$

$$P = 2.4 \text{ m}^2 \text{ !?}$$

$$P = 6 \text{ dm} \cdot 4 \text{ dm}$$

$$P = 24 \text{ dm}^2 = ? \text{ m}^2$$

Površina je sada $\frac{24}{100} \text{ m}^2 = 0.24 \text{ m}^2$

MNOŽENJE DECIMALNIH BROJEVA

- primjer u kojima se u umnošku javljaju nula na mjestu stotinki i nule na mjestima desetinki i stotinki
- množenje prirodnog i decimalnog broja
- površina kvadrata kojeg još jednom (već smo to učinili kod prirodnih brojeva)
- povezujemo s površinom kvadrata i s mjernim jedinicama za površinu
- model jediničnog kvadrata podijeljenog na stotinke nije praktičan za prikazivanje množenja brojeva za slučajeve kad jedan ili oba faktora imaju dva ili više decimalnih mjesta

MNOŽENJE DECIMALNIH BROJEVA

Zadatak 3. Koliku površinu ima pravokutnik kojemu su stranice duge 0.31 m i 1.2 m? Površinu izrazi u metrima kvadratnima.

Znamo da je $3.1 \cdot 1.2 = 3.72$

↓:10

↓:10

Zaključujemo da je $0.31 \cdot 1.2 = 0.372$

↓:10

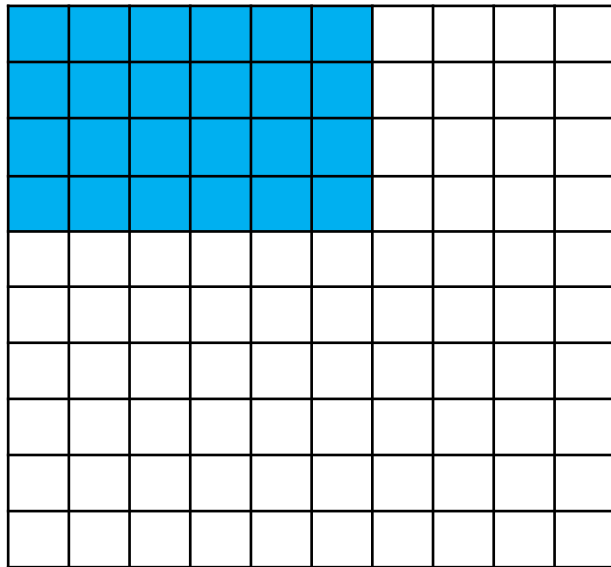
↓:10

$0.31 \cdot 0.12 = 0.0372$

...

DIJELJENJE DECIMALNIH BROJEVA

Zadatak Podijeli broj zadan crtežom s: **a) 2, b) 3, c) 4, d) 6, e) 8...**
i zapiši odgovarajući brojevni izraz.

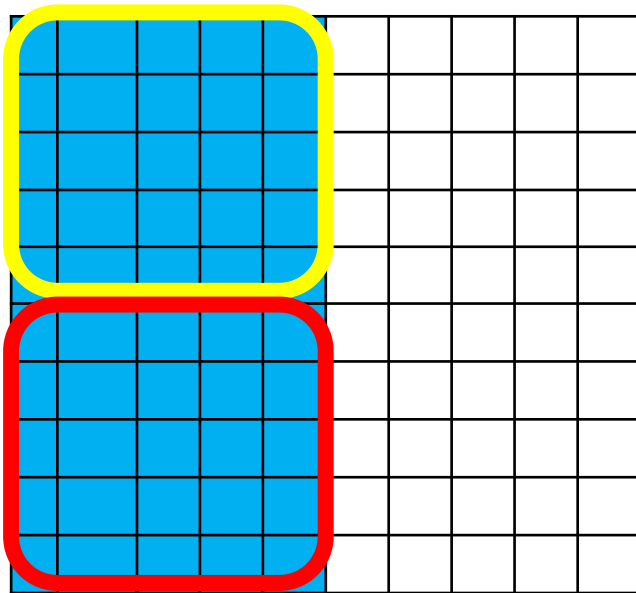

a) $0.24 : 2 = 0.12$

b) $0.24 : 3 = 0.08$

DIJELJENJE DECIMALNIH BROJEVA

Zadatak Podijeli broj zadan crtežom s 2.

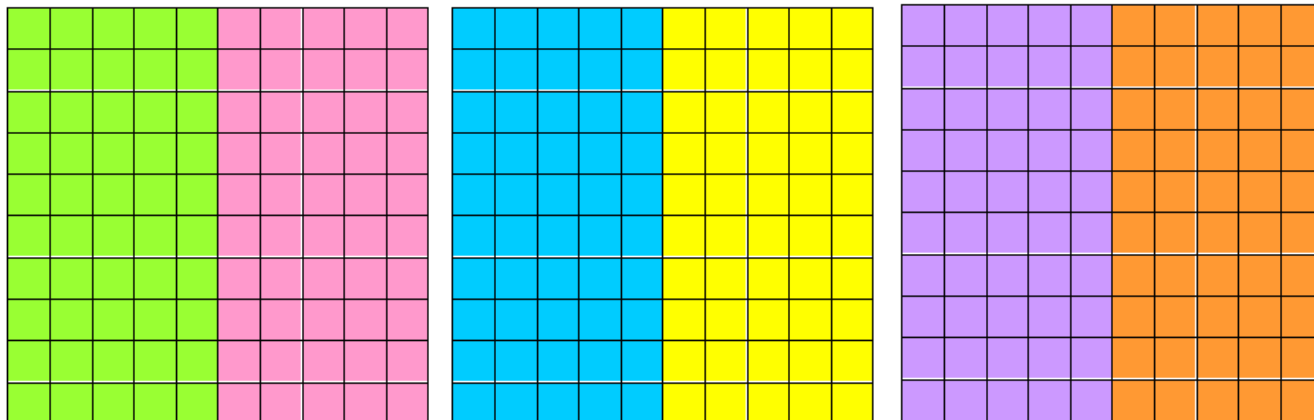
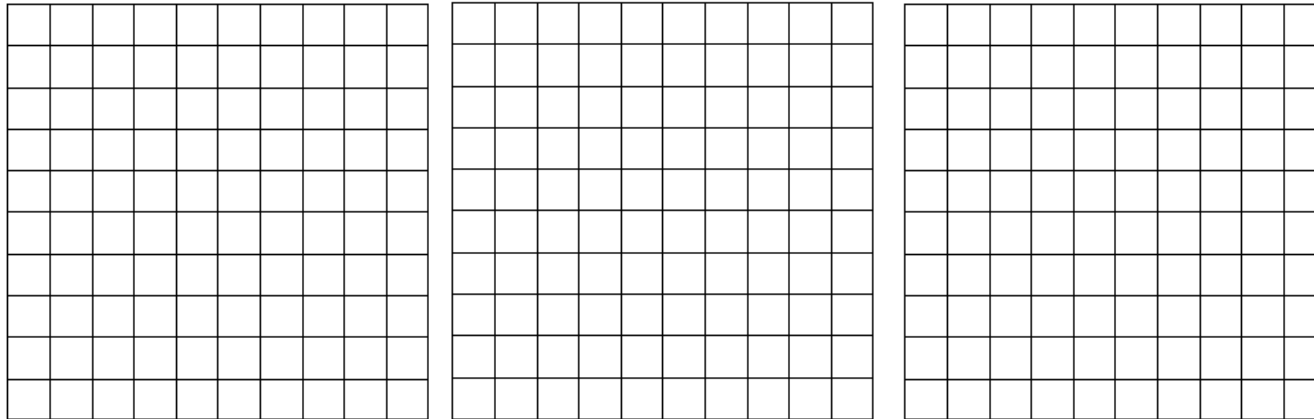

$$0.5 : 2 = 0.25$$

DIJELJENJE DECIMALNIH BROJEVA

Zadatak Koliko je $3 : 0.5$?

$$\begin{array}{l} 3 : 0.5 = 6 \\ \downarrow \cdot 2 \quad \downarrow \cdot 2 \\ 6 : 1 = 6 \end{array}$$

LITERATURA:

1. Piton, B., Kuliš, M., Zvelf, N. (2019): Matematika 5, udžbenik sa zbirkom zadataka za matematiku u petom razredu osnovne škole, 2. dio, Školska knjiga, Zagreb
2. Eberling, S., Grbac, N., Janeš, s., Mrkonjić I. (2019): Moja matematika, udžbenik iz matematike za 5. razred osnovne škole, Alka script, Zagreb
3. Gojmerac Dekanić, G., Radanović P., Varošanes S. (2019.) Matematika 5, udžbenik za 5. razred osnovne škole